

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2052 :: ANY XL

10 cèntims = Atrassats 20

BARCELONA 26 DE D'ABRIL DE 1918

MAPES DE LA GUERRA

Línia del front alemany a França, després de la famosa ofensiva de l'Hindenburg.

PERFUMES amb LOCIONS de "MYRURGIA"

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES
RESTAURANT DE PRIMER ORDRE Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

EDEN CONCERT

Asalto, núm. 12 Telèfono 3332 A

El mejor music-hall de España
Continuos grandes programas de
artistas de verdadero
primer orden

ACTUAL GRAN ÉXITO
JESUSILLA UNAMUNO
OTRO GRAN ÉXITO
LOS SANTO FERRY

ANEMIA, CLOROSIS, PALIDEZ,
DEBILIDAD, OPILACIÓN, - ESTERILIDAD, DESGANA,
se curan rapidamente usando las célebres

PILDORAS
RESTAURADORAS
DE LA SALUD
DE
GONZALO FORMIGUERA

De venta en todas las principales far-
macias y depósitos de específicos de Es-
paña, América y Filipinas a 2'50 Ptas el
frasco de 100 pildoras y 1'50 Ptas el de 50
pildoras. - Son falsificados los frascos que
no digan GONZALO FORMIGUERA.

Depósito General - G. FORMIGUERA - Diputación, 304 - BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construï-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda - Expedicions a provincies

ANTIGUO JARABE Y PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS "GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositarario:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÁ - Rambla San José. 14.
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS - Hospital. 2
FARMACIA DEL LICEO - San Pablo. 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

El mejor disolvente de los uratos

Asepsia de las vias urinarias

Cólicos nefríticos

Reuma articular

Nefritis

Tifus

Gota

UROMETINA
LAMBIOTTE HERMANOS
Snamas Urotropina - Metamellano Intrafina - Formina

PÍDASE

folleto expli-

cativo. Muestras

a los señores médicos

Agto. gen.: S. NAVARRO

Rambla del Centro, 8 y 10 - Barcelona

BAZAR DE LA UNION 3, UNIÓN, 3 BARCELONA

Útils per a escriptori - Tintes superiors

BLOKS NOTES a 10 cènts.

Bazar de la Unión Unió, 3-Barcelona

Agua oxigenada neutra "FORET"

ANTISEPSIA, HIGIENE, DESINFECCIÓ :: DENTRIFIC ÚNIC VERITAT

REBUTGEU LES IMITACIONS DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTIA

PREL·LUDIS PRIMAVERALS

AMBÉ el temps està en guerra i llença damunt de la primavera impreparada i sentimental la seva postrera ofensiva. En lloc de roses d'abril hem tingut neu d'abril i les violes i els alelís es mortifiquen sota l'aigua de cada dia i els camps semblen els camps ploraners de les terres sense sol. Aquell que trobava poc interes-

sant la primavera perquè tenia l'avorriment de lo prescrit, sentiria ara l'encís d'una primavera metafísica sense bláu al cel ni tebior a la terra.

Defraudats, ens preguntem: No's produiran aquests ventets i aquestes pluges i aquests dies rúfols de drames atmosfèrics per les enormes estripades, en l'aire, dels canons? No arribarà al nostre cel el trasbalsament tràgic del cel de la França? De la nostra tristesa primaverals no en tindrà també culpa la guerra? No hi ha carbó, ni carn, ni benzina, ni bacallà, ni sucre... és la guerra, diem, com a França. Tampoc hi ha primavera, com si fós un producte de botiga. I això com a tot s'imposa la tasa, forçant-nos a sobrietat, el Sol també deu sofrir-la, i l'hora perduda per a estalvi s'afegeix al bon temps perdut. Es la guerra, recordant-nos que no podem dedicar-nos a pendre el sol neutral, ni a fruit de lo superflu quan ens manca lo necessari.

Però la primavera és arribada a la ciutat encara que sigui esguardada pel cel i per la terra, perquè a ciutat no té necessitat de flors ni de violes. Ha vingut amb tramvia com calia a una estació urbana. El diumenge, fred i plujós, era dia de braus, i els tramvies primaverals deixaren els seus vidres i aparegueren oberts, amb les cortines recullides. La gent cridà: ¡les jardineres! Han sortit les jardineres! I allò era més primaverenc que el Sol calent i les roses de Sant Jordi i els trajos clars de les dones. Tant ho era que per primera volta l'alegria omplia els tramvies i es pagava amb content i ningú tocava furiosament la campaneta per a baixar, ni es produïen baralles. Perquè si una cosa posa en l'ànima del barceloní un impuls de protesta i de disputa és el tramvia. No's perdona que es deturi un metre més enllà de la parada, ni que faci objeccions el cobrador, ni que els revisors ens importunin massa amb les seves inspeccions gairebé sacerdotals.

El ciutadà, on fa valdre el seu dret és al tramvia. Per això quan en dies de desgràcies, o en els de revolta, el poble crema un tramvia, pensa que és la renúncia acumulada durant mesos. Però el diumenge els tramvies foren estimats, perquè ens portaven la primavera.

La primavera i el primer berret de palla. Dret a la plataforma, exuberant i exullant, resum de totes les verellsors i de totes les interiors i exteriors satisfaccions, En Josep Carner, príncep dels poetes, mostrava el seu berret de palla. Apareixia com el marit de la senyora Primavera, i venia a dir-nos que tot era subjectiu en el món, perquè encara que els núvols projectessin la seva ombra freda per la terra, n'hi havia prou amb una mica d'imaginació poètica per a sentir en l'ànima la joia de les verdors camperoles i al cap la lleugeresa d'un capell, obert com una flor.

I així s'ajuntaven en una solidaritat de poesia ciutadana els tramvies i els sonetistes, el trànzit rodat i la literatura. Pel Divendres Sant, les rambles no hi tingueren tramvies i segurament veurien an el poeta Carner endolat i pietós, malgrat la tarda riallera. En canvi, un dia de primavera malincònica, les rambles presenciaren l'arribada de les dolces jornades amb els tramvies jardineres i el capell blanc i trencadís del nostre excels poeta.

Eren l'elegant i desprevinguda arbitrariedad, la mecànica i l'esperit coincidint per a l'alegria ciutadana. En Carner deia: «La Primavera sóc jo», però a l'endemà el príncep extern de la nostra poesia, En López Picò, ja portava també berret de palla.

PARADOX

Pobre Iscle Soler!

Bromes pesades ja se'n poden fer, hi ha qui creu que són les més bones; però amics regidors: entre poc i massa...

Servidor, que per essència és tradicionalista, creu que hi han coses destinades a l'enderrocament, i ho creu perquè no són tradició ni res. Ja sé lo que ens diràn els consellers de Barcelona, que tractes són tractes i que's tracta d'un contracte. Potser sí; però jo que sóc un porc en el parlar, i ensemps que això, un gran enamorat de Barcelona, que la he somniada bella, plena de jardinetes i d'alegria i de criatures jogant sense perill, de vells arredossats en els recons tranquils llegint el seu diari, a vostès, senyors regidors, quan me diguessin que hi ha un contracte, paraula! els respondria que hi ha una merda.

Això és aquella plaça de Sant Agustí, que mai més jo tradicionalista nomenaré de tal manera, sinó de la Igualtat.

Iguallat entre un Water cagadora; un Water font, una barraca per a vendre diaris i el monument al excel·lent actor que fou l'Iscla Soler.

No comprenc com en Gargallo s'avingué a entregar en tal forma el monument, ni en Duràn a oferir-lo, ni en Morales a acceptar-lo.

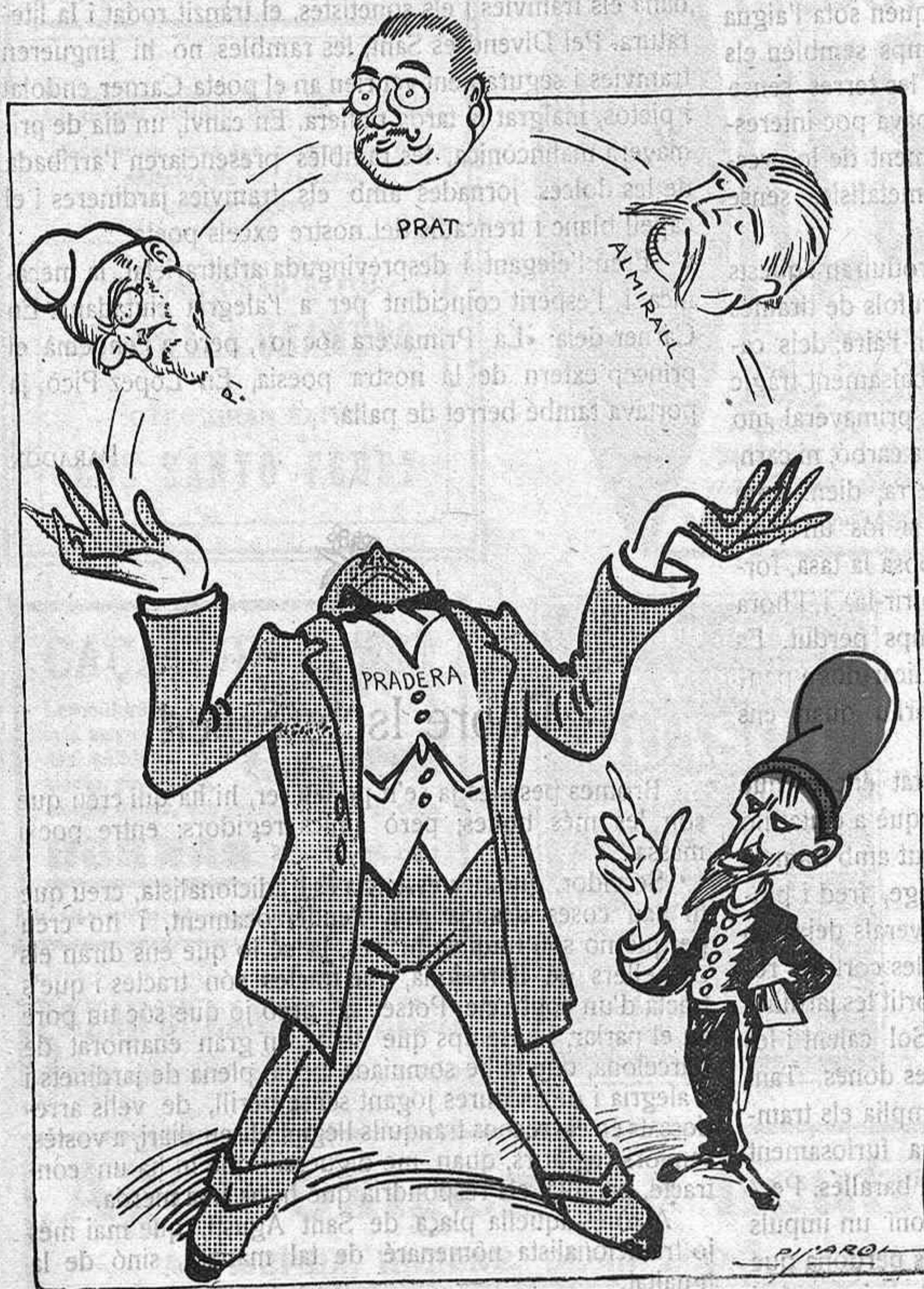
Malgrat de tot fou així i àdhuc la banda municipal sonà.

Ara, realment, la plaça de Sant Agustí és la de la Igualtat.

La venjança d'En Pradera

—Però ¿perquè fa aquestes coses aquest senyor Pradera?—li preguntem a un regionalista d'aquests que de ençà que En Cambó és ministre semblen el recaders de Madrid.

—No jugués amb aquests caps, que te'n caurà un al nas i et farà mal.

En Pradera—*ehu fugaces Postumo! est*—és aquell diputat vasco i carlí que ha representat en el Congrés el mateix paper que En Sol i Ortega. En nom de Catalunya s'hi oposava aquest al catalanisme; en nom de Bascònia, atacà En Pradera als bascs nacionalistes.

El bon regionalista ens respon:

—Es una qüestió personal. Quan En Cambó anà a San Sebastian En Pradera el reptà a una controvèrsia que el nostre Cambó no acceptà, naturalment. Però els nacionalistes bascs, reculliren el desafió i un dia va aparèixer en un diari una carta adreçada an En Pradera, acceptant la controvèrsia. La firma era vulgar, de cognom excessivament corrent, desconeguda, per lo tant. En Pradera, respongué: «Estic disposat a la controvèrsia, però abans vull saber qui és el meu contradictor.» El contradictor aleshores va escriure. «Jo, senyor Pradera, no sóc cap Ciceró, ni cap Demòstenes, sinó un senzill ataconador...»

Era efectivament un pobre ataconador que els nacionalistes havien fet sortir creient que per a En Pradera ja n'hi havia prou. Ara aquest es venja i el Parlament presència un debat iniciat allà a San Sebastian per un sabater de mitges soles.

Les verges boges

El passat dissabte entre els estudiants i les germanes hi hagué unes hores d'astorament. El departament de maternitat era un ja! formidable i inacabable, uns ja! de ferits en les entranyes més vives. Dotze dones, dotze, havien complert el creixeu i multipliqueu-vos de Jehovà.

Dotze parts! I no fou això lo singular, sinó que de les parteres només una era casada i solteres les altres onze. I la singularitat creixia. De les onze, dues tingueren bessonada! I tots els nascuts sobrepujaven per normals!

Oh poder de l'amor! Oh temps inefables de l'ignasi Iglesias quan d'això en deieu el triomf de la vida i pensaveu i d'aquests fills de solteres pròdigues, els fills de l'amor!

Però les monges no ho entenien així i davant l'insòlit espectacle anaven cridant: Quina manera de pecar, senyor, quina manera de pecar! Els estudiants deien una altra cosa.

La preocupació de Mr. Bérard

Amb una *tenue* de vell militar, jaqué, pantaló a ratlles, roseta de la llegió d'honor al trau, llarg bigoti i barba punxaguda, Mr. Bérard ha pujat gairebé a totes les nostres altes tribunes a dir-nos unes sorprenents i exquisides coses amb una paraula fluida, precisa i plena de gràcia. Paraules franceses...

Ens ha parlat d'Homer i de les rutes d'Ulises, de Calipse, la «primera espanyola» i del Mediterrani.

PREGÀRIA DEL POETA A LA VERGE DE LA MERCÈ

—Feu que enguany em donguin la «Flor natural», que m'ha de servir d'esquè per a pescar una noia maca!...

En l'intimitat una preocupació inquietava a Mr. Bérard: els ferrocarrils espanyols. Segurament ha parlat amb En Cambó.

Un periodista, un literat, un helenista de l'Institut el visitava, i la pregunta sorgí immediata:

—Vostè quin ferrocarril prefereix?

L'interrogat, sorprès obria els ulls, somreia i callava. Mr. Bérard insistia:

—Manquen tres grans ferrocarrils per al futur comerç, el que anirà a Cadix, el d'Algesires i el de Cartagena. Vostè quin prefereix?

Mr. Bérard encara no ha trobat ningú que li hagi tornat resposta. Un, accentuant el somriure respongué:

—A mi el que m'agrada és el de Les Planes.

Viatjant en tren, un setmesó desvergonyit encén un cigarro.

Volguent-se fer el galant es dirigeix a la senyora que seu al seu costat:

—No l'incomoda pas el fum, senyora?

La senyora, amb tranquil·litat:

—No li sabria dir, perquè fins ara mai ningú ha fummat aprop meu.

Del ex-viatjant *Feréstec*

an En *Josepet de Sant Celoni*

SONET

Vaig fê i desfê, anâ i venî, sens treva,
com pugui fer-ho el més ardit viatjant;
vaig sê oportú; ductil, o arrogant,
vencent així la clientela meva.

Vaig defugir el fer de senyô Esteve;
joiós arreu, el llarg camí trescant,
festós, vehement, amb *pose* d'elegant,
qualitat que no's compra ni s'hereva.

Aixís puguí, astut, amb traça i manya,
triomfar de tota coacció estranya
i fer-ne ample aquell camí estret;

i encare que clients, viudes, fondistes,
en nombre gran, pregonen mes conquestes,
tes proeses envejo, oh Josepet!

Història d'En Melcior Garra

A mare prou anà a trobar al senyor rector i pregà de genollons per a veure si aconseguia la readmissió d'En Melcior; fou inútil. Com del pecat del rei de la cançó, el senyor rector s'esglaià del pecat d'En Garra, que l'afectava directament, ja que estimava molt als pecadors i la falta fou comesa en sagrat.

Vist que's mostrava inexorable, la bona dona es retirà plorant i rumiant en quin lloc de la còrpora del seu estimat fill aplicaria les plantofades de la tercera pallissa. Encegada així, al tombar una cantonada, topà amb un homenaç.

—Epl Maria, què fas?

—Perdona, Tesa, però no hi veig de cap ull.

—Es nota. I doncs ¿què et passa?

—Aquell bordegaç... me farà morir de ràbia... me'n vaig a estovar-lo.

—Però què t'ha fet? No'l tenies d'escolà?

—Què m'ha fet? Escolta.

En Tesa escolta i ella li conta fil per randa, l'història dels jocs del seu fill i la Letta, guarnits amb els afegiments que hi havien posat el rector i la majordona i àdhuc (vergonya ens fa el dir-ho) amb els que hi posava ella mateixa.

En Miquel Tesa no s'indignà com el senyor rector, molt al revés, s'ho prengué rient amb grasses rialles que arribaren a encomanar-se a l'enfutismada mare. Tant que al sentir al seu interlocutor repetir, rient com un babau:

—Quin cabridet... quin cabridet...

Ella respongué:

—Quin bocl voleu dir, Miquel.

I tots dos es tingueren de posar una mà a la panxa i amb l'altre eixugar-se els ulls. Semblava que haguessin sigut ells els protagonistes de l'immoral història.

Tot això resultà en benefici d'En Melcior perquè En Miquel proposà a la mare que li cedís el noi en calitat de rabadà i ella accedí molt gustosa.

—Preneu-lo, Miquel, preneu-lo. Ja que no sap tractar amb persones que tracti amb bèsties.

—Mercès, Maria.

—No va per vós, Miquel, ja ho sabeu, va per les cabres. Quan el voleu?

—Porta-me'l, aquesta nit, a l'hora de donar el grà. Així començarà a apendre d'omplir les senalles.

Tot passà com projectaren aquests dos personatges i En Melcior, de tractar amb sants, passà a tractar amb cabres.

En Miquel Tesa, el cabrer, era un homenaç alt com un Sant Pau i amb unes barbasses com Sant Antoni; tenia dos germans que feien de majordoms i mig amos de la fàbrica del poble i anaven molt bé; si ell hagués volgut també hi hauria pogut anar de bé en lo de guanyar quartos, perquè ells prou li deien:

—Miquel, vina-te'n a la fàbrica, deixa les cabres, deixa la muntanya...

Però En Miquel, quan ja estava mig convençut i pensava en vendre's el remat, sentia això de deixar la muntanya i el que feia era deixar-ho córrer tot i entornar-se'n al bosc l'endemà a punta de dia.

Ni En Melcior ni ell haurien pogut trobar millor mestre, millor deixeble i sobretot millor company. En Garra ja s'hi havia conformat amb la vida a càl senyor rector, però devegades s'enyorava de les antigues vacances torrent amunt i avall, de les caceres de préssecs i raims. Quan sortí a bon matí amb En Miquel, les cabres i aquella goceta cridanera, li semblà que passava de mort a vida. I al veure que no s'aturaven pels voltants del poble, que les cabres despreciaven les herbes dels camins de per allí, que pujaven, que arribaven a la carena i que allí aturaven i En Miquel li deia:

—Melcior: fem pa i trago, després baixarem i anirem a la Pota de Bou. Abans ens rentarem els peus a la font de les Monges. Veus? és allà.

I què tenia de veure, l'ignoscent Melcior.

Passar la carena; el bosc de veres del qual tant havia sentit parlar, amb la «Font de les Monges» redós de caçadors i les potes de bou on els conills corrien més atapeïts que dintre la conillera... Déu de Déu!

En Melcior es fregà els ulls i finalment gosà i al davant seu es trobà un pla grandíós brodat de verd, de ver-

MONUMENT A L'ISCLE SOLER

Obra de l'escultor Pau Gargallo, inaugurada el darrer diumenge a la Plaça de l'Iguallat

mell i de groc igual a una catifa, al fons grans muntanyes. En Miquel li anava dient:

—Allò és Montseny, allò xato, Sant Llorens...

—I aquella esberlada?

—Es Montserrat. Allí hi ha una verge que fa miracles. Treu-te la gorra i resa. Sempre que vegis Montserrat fés el mateix.

Hom no entén com gent com En Miquel, que no practiquen, que no van a missa, tenen aquestes manies i, malgrat de tot, hom pensa que pot-ser tenen raó.

R.

:: PAPERAM ::

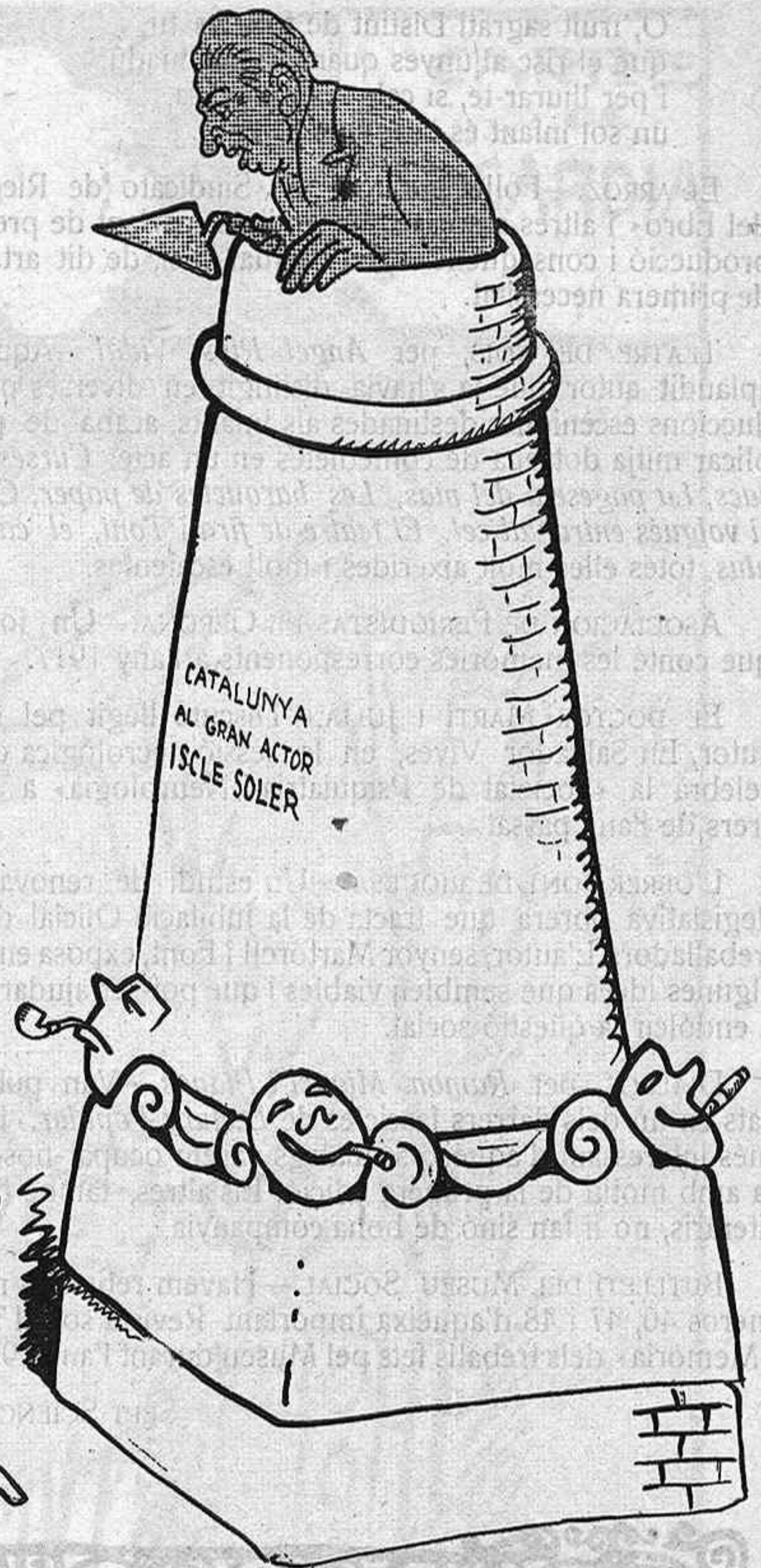
LAS CIEN MEJORES POESÍAS LÍRICAS DE LA LENGUA INGLESA, per *Fernando Maristany*.—En un elegant volum, d'aquells que conviden a llegir-se per la sola presentació acurada, acaba de publicar el senyor Maristany aqueixes cent composicions triades entre lo bo i millor de la poesia lírica anglesa. Passant-hi els ulls, a l'etzar, es veu tot seguit que el recopilador i traductor és un home d'excel·lent criteri i un *dilettante* de bon gust. Sembla que no és tasca gens fàcil per a un jardiner, per expert que sigui l'escullir les cent flors més exquisides de entre un gran nombre de jardins abundosos tots ells en plantes que meravellen per la seva bellesa; denota això, quan menys, un alt coneixement i una vocació incansable. I no obstant el jardiner ha sigut tan afortunat en la tria com en el trasplant.

Las cien mejores poesías líricas de la lengua inglesa és un llibre que feia falta i que llegiran amb gust tots quants s'interessin per les manifestacions literàries de fora de casa. Des d'ara no podrà dir cap aficionat a les bones lletres que desconeix als poetes anglesos. En aqueix volum hi són tots els que valen la pena d'ésser llegits, amb composicions ben triades i traduïdes amb amor.

EL CANT DISPERS, per *Joan Arús*.—Altra volta aqueix jove poeta ens torna a endolcir les hores amb un volum de ben triades composicions; un floret de poesies clares, concises i plenes de sentiment. Intimes en sa major part, són d'aquelles ratlles curtes nascudes endins del cor que van directament a lo més pregon del cor del llegidor. Els pensaments que hi dominen no tenen mai una excèntrica novetat ni un enlairament desusat, però són forts, humans, saludables i optimistes. Tendeixen, els versos d'En Joan Arús, a produir emocions plàcides i ho aconseguen sempre, perquè són escrits en moments de veritable inspiració, senzilla i honradament. No és el vol de les àligues el vol d'aqueix versaire, sinó la volada d'un cor enamorat semblant al volar de les colomes blanques o

L'ISCLE SOLER

—No cal que'm pugis més morter; ja està acabada la xemeneia.

els papellons daurats. Heu's aquí una bella mostra, una qualsevol, la primera que'ns ha vingut als ulls, tot fellejant, després de l'amable lectura de tot el llibre:

EL FRUIT SAGRAT

Quina donzella mostrarà el pit nu
al vent que passa i a l'esguard que llu?
El pit recòndit en la vestidura
com una fruita encara no madura?
Com una fruita dins l'espès fullam
que el vent d'autumne llençarà pel camp?
L'escot, encara,—bell començ de branca—
més no la fruita que el fullatge tanca.
Perquè les pomes oferis al vent
sens cap temença ni cap torbament,
una paraula sols li cal, preclara:
li cal només que l'anomenin Mare.

O, fruit sagrat! Distint de tots ets tu,
que el risc allunyes quan deves madur;
i per lliurar-te, si calgués, d'ofensa,
un sol infant és ta millor defensa.

EL ARROZ.—Follet publicat pel «Sindicato de Riegos del Ebro» i altres associacions similars parlant de preus, producció i conseqüències, en l'actual crisi, de dit article de primera necessitat.

TEATRE DE NOIS, per Angel Rius Vidal.—Aquest aplaudit autor que ja s'havia distingit en diverses produccions escèniques destinades als infants, acaba de publicar mitja dotzena de comedietes en un acte: *Curses de sacs, La pageseta del mas, Les barquetes de paper, Com si volgués entrar al cel, El teatre de fira i Toni, el caçanius*, totes elles molt aixerides i molt escaientes.

ASOCIACIÓN DE PERIODISTAS DE GERONA.—Un follet que conté les memòries corresponents a l'any 1917.

EL DOCTOR MARTÍ I JULIÀ.—Discurs llegit pel seu autor, En Salvador Vives, en la sessió necrològica que celebrà la «Societat de Psiquiatria i Neurologia» a darrers de l'any passat.

L'OBRE FONTE DE RIQUESA.—Un estudi de renovació legislativa obrera que tracta de la Jubilació Oficial dels treballadors. L'autor, senyor Martorell i Font, exposa en ell algunes idees que semblen viables i que pot-ser ajudarien a endolcir la qüestió social.

DIÀLEGS, per Ramon Miquel i Planas.—Van publicats en un dels darrers fascicles de *Lectura Popular*. Del més interessant d'aqueixos diàlegs varem ocupar-nos-en ja amb motiu de la primera edició. Els altres, també ben literaris, no li fan sinó de bona companyia.

BUTLLETÍ DEL MUSEU SOCIAL.—Havem rebut els números 46, 47 i 48 d'aqueixa important Revista social i la «Memòria» dels treballs fets pel Museu durant l'any 1917.

SEPT CIÈNCIES

TABES I... «TABEROS»

Un amic que tenim a la Casa Gran, o a Can Garlanda, o al Ajuntament, que de totes maneres s'anomena aquell conegut palau que custodiat pels benemèrits Fivaller i don Jaume existeix a la Plaça de la Constitució, ens ho contava l'altre dia.

L'amic, que és una fura en matèries de l'antigor i està ben enterat de l'història municipal, ens deia:

—A Barcelona hi ha molts diners del Comú que's perden, però que, naturalment, no's perden per a tothom. Un botó del mostrari número mil i hui d'aquestes extralimitacions econòmiques podran judicar-lo en l'història verídica que vaig a referir-los.

Ningú ignora que tot el recinte comprès pel Mercat de Sant Josep havia sigut in illo tempore un convent. Aquest convent va comprar-lo el nostre Municipi, soterrant-lo i dividint-lo en solars. El del mig va quedar-se'l per a construir-hi un Mercat Públic; els solars dels voltants va subastar-los per a que fossin destinats a edificis particulars a base de pòrtics.

I ara vé la tabal...

En el contracte de la subasta feta amb els propietaris d'aquells temps l'Ajuntament imposava unes condicions, que allavors anomenaven tabes l'article quart de les quals venia a dir poc més o menys: «El plan-terreno que ocupará el pòrtico, quedarà a favor del público, sin que por ningún concepto puedan los propietarios de las tiendas o edificios con él lindantes, colocar en él objetos de ninguna clase.»

Però... allò que's diu: les lleis disposen i les necessitats imprevistes manen. Vingué un dia, l'any 1852, un dia que podriem dir-ne nefasto per a la Caixa Municipal, en que, amb motiu de no estar llest el Mercat, l'Ajuntament, com a pura forma provisional, va autoritzar llocs de venda en els pòrtics. Mes, per a que es vegés clar el dret que hi tenia l'Ajuntament, aquest obligava quan menys un dia al any als venedors a retirar tots els trastos de sota les voltes i deixar els pòrtics completament lliures per al públic, lo qual venia a significar un reconeixement de que allò era del Municipi.

Sinó que, és clar, dels usos ne venen els abusos; aquelles parades provisionals s'anaren fent cròniques... Fins que en memorable sessió de 21 de març de 1899, l'Ajuntament, tip i cuil de tanta taba il·licita, va acordar la desaparició de tots els llocs existents a sota els pòrtics. I aquí som amb lo dels interessos creats, des d'allavors, el Mercat de Sant Josep va convertir-se en un Mercat de Calaf; des d'allavors, en comptes de retirar-se els que hi havia, s'augmentaren els llocs de venda amb la doble infracció de vendre-s'hi articles que no estaven estipulats en el contracte. I, lo que és més estupendament graciós, des d'allavors els amos dels llocs de venda varen deixar de pagar la taba al Ajuntament i varen començar a pagar-la als propietaris de les cases.

Amb aquesta brometa, i d'ençà que persisteix l'infracció la Caixa del nostre Municipi ha deixat de percehir, a raó de 39 mil pessetes l'any, la friolera de 1.053,000 pessetes.

Afortunadament no tothom bada, i sembla que ara algún regidor vol desenterrar aquest assumpte al objecte de que l'Ajuntament obligui als despreocupats propietaris a pagar dita quantitat amb l'aditament dels interessos que en devinguin. Si la veritat sura i això s'aconsegueix, d'ara endavant la Caixa Comunal tornarà a rebre anyalment la amable visita de 39 mil pessetes, que prou falta li feien.

Tabes, bueno; però tabes i «taberos» ja seria un abús de confiança per als mansos barcelonins, ja prou escurats de butxaques.

Així ens parlà el nostre amic, i així ho traslladem al nostre Glosari seimanal.

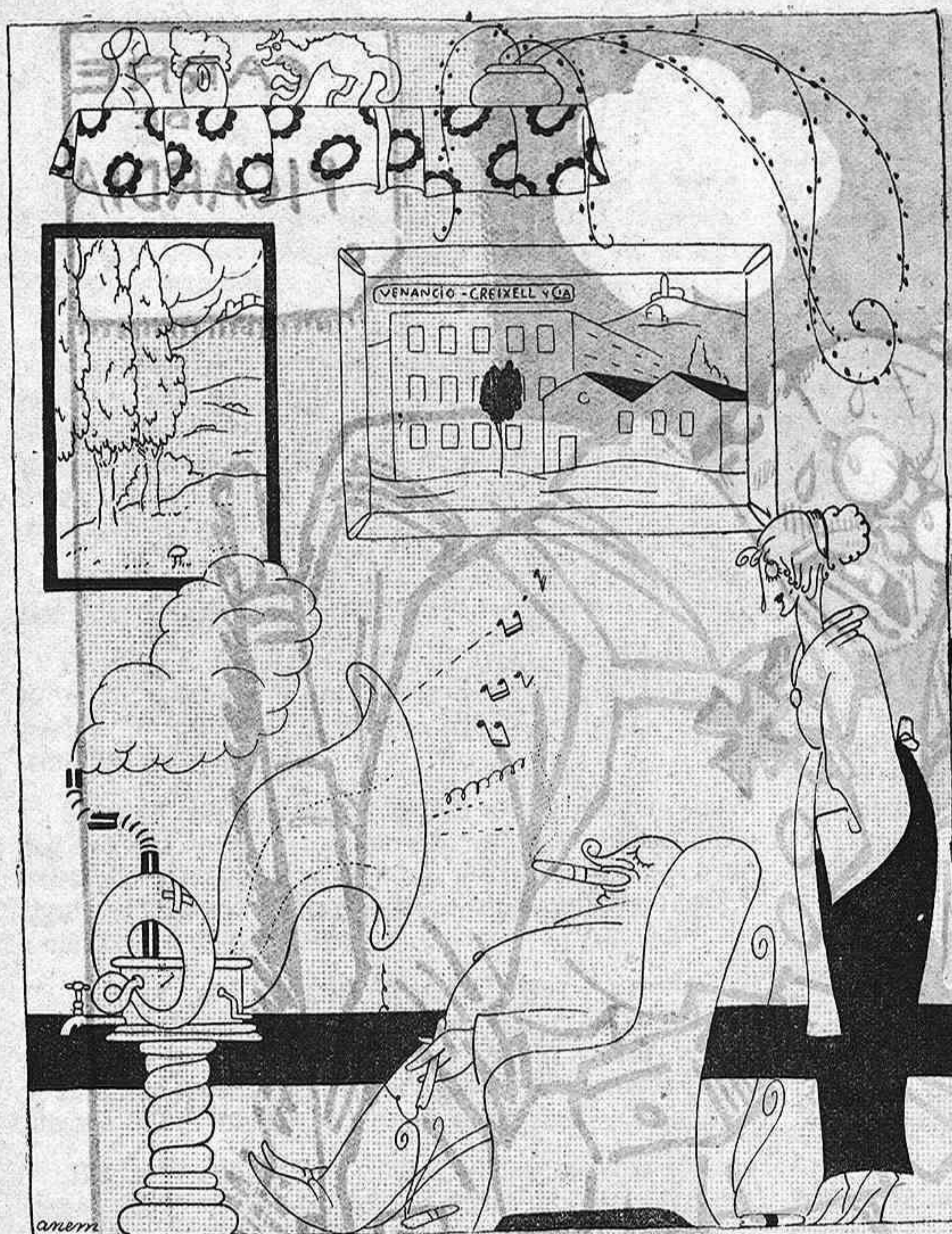
XARAU

L'HOMME CANSAT

Quina manera de resistir, també, aquests al·liats!
Això és de barbre!..

IDEALS SATISFETS

—Fumo puros amb falxa, tinc fonògraf darrer model... ara ja'm puc morir, Cisqueta.

TELÓ ENLAIRE

LICEO

Ha acabat la curta temporada de primavera. Val a dir que'ns han deixat al paladar un regust de cosa migrada i anodina; un regust de poca cosa, d'insignificància, que els bons filarmònics no deuràn enyorar segurament aixís que'ls fugi de la boca. Havem tingut lo que's diu una temporada *discreta*, que és una manera de dir fluixa amb certa cortesia. Una bona moça i excel·lent artista, la Mezzolani, i dos bons tenors l'Anselmi i En Saludas no és prou requisit per als *gourmets* d'un restaurant de l'importància del «Liceo».

Però... què hi farem!... és la guerra!...

ROMEA

Al cor de la nit, drama en tres actes, de don Angel Guimerà... és... ¿Volèn que'ls conti l'argument? No; no cal. Un assumpte folletinesc per l'estil d'aquell altre que

fou un èxit, *La reina jove*, i que's presta admirablement a desenrotllar grans passions; això ha sigut sempre el fort de En Guimerà. Sinó que aquesta vegada, sense deixar de impressionar-nos amb patètiques escenes, admirables pensaments i belleses de diàleg, no ha estat el mestre tan afortunat en la versemblança de l'acció, ni en la consistència dels tipus; en una paraula ha desertat un xic dels camps de la psicologia i de la lògica. El cas de *Al cor de la nit* no és un cas exemple de casos, com acostuma a succeir en les obres seves, les immortals, sinó que és un cas únic i un cas, val a dir la veritat, un xic estrambòtic de resultes pot-ser d'un excés de fantasia.

L'argument hi és, i prou interessant per a despertar la curiositat de l'espectador; l'ambient tampoc hi falta, i descrit de mà mestra; els tipus, a part de algun, com el del rei Enric, són fermes i acusen l'experta mà del insigne dramaturg, però la manera estranya de comportar-se en el transcurs d'unes quantes hores és lo que no acaba de convèncer i per això la farsa acaba per a semblar-nos infantil, un conte d'En Calleja molt bonic, molt suggestiu, però ple d'estranyeses i de inverossimilituts.

Fragmentàriament, però, no pot negar-se que don Angel triomfà. Hi ha en la seva darrera producció dramàtica escenes punyents, inspirades, fortes, d'aquelles que sols ell sab presentar al públic, entre elles la de la *romança* de la Nicolau, del primer acte, i la final del acte tercer. Escenes que valen per de tota l'obra i que fan posar els pèls punta i les mans juntes per a aplaudir.

El venerable Guimerà fou cridat repetidament a les taules al final de tots els actes, i particularment al acabar-se l'obra, en qual punt se li feu una ovació; ovació que's mereix, naturalment, molt més per qui és ell i per les obres mestres que porta escrites, que per la que ara se li acaba d'estrenar al «Romea».

Els actors hi feren tot lo que sabien: recordem amb complacència l'acurat treball de les senyores Nicolau i Arquer, i el dels senyors Giménez, Viñas i Daví.

—Dimarts que vé, dia 30, a la nit, benefici del ja popular primer actor còmic senyor Mir, amb un programa de «risa contínua» escullidíssim: *La dida*, un monòleg de l'Escaler, i el sàinet *Gloriòs Sant Medí o La Colla dels Tivats*, en el qual tant s'hi distingeix el beneficiat. Esperem que tindrà un ple a vessar.

—La nit del diumenge passat fou nit de *jubileu* en aqueix teatre. Amb motiu del homenatge a l'Iscler Soler s'hi congregà un nombrós i sel·lecte públic. Varen representar-se les comèdies: *El ret de la Silu*, *A casa l'Alcalde*, *El malalt crònic* i *La Baldirona*, tot creacions d'En Soler, de les quals En Mir va treure'n molt bon partit. Ovacions an En Rusiñol, an En Guimerà i an En Goula; ovacions i parlaments. Entre aqueixos parlaments cal fer menció del de l'Ignasi Iglesias, molt atinat i respectuós,

elogiant al plorat artista català que acaba d'èsser monumentat davant de Sant Agustí.

ESPAÑOL

Demà passat, diumenge, va la darrera funció de la temporada vodevil·lesca, anunciant-se per a un dia de aquests el benefici de l'intel·ligent director artístic En Josep Robert.

A continuació, la companyia que, ademés de portar un reguitzell d'obres alegres, s'ha fet aplaudir amb produccions veritablement artístiques i serioses com les comèdies d'En Rusiñol i algunes obretes guinyolesques, empenirà una *tournee* per Catalunya, començant per Figueres, on deu debutar pròximament.

GOYA

¡*Que viene mi marido!*, tragèdia amb astracàn, del senyor Arniches, és una gatada feta amb molt bona sombra. La gent hi riu fins a atipar-se'n, de lo qual se'n alegra molt l'amic Blasco, que amb ella ha trobat un nou filón.

SALON DE LA COMEDIA

Tot sovint ens deixem caure an aquest elegant teatret de la barriada de Gràcia per a aplaudir al director i als artistes que amb ell treballen.

Darrerament els hi hem vist representar alguna obra d'En Rusiñol i de l'Iglesias, entre elles *Gente Bien* i *Foc Nou*; i s'ha de fer constar que treballen tots amb voluntat i amb art. En Barbosa, la Faura, En Daroqui, En Carbonell, En Bañeras, etc., tots s'hi fan aplaudir.

Sabem, ademés, que les vetllades catalanes es compten per plens, de lo qual ens en alegrem moltíssim.

I ara que parlem d'actors catalans desperdigats d'ací i d'allà: ens consta que la companyia d'En Nolla està fent una esplèndida *tournee* per les principals poblacions catalanes. A base de les obres estrenades per En Borràs al «Novedades», ell i els seus soldats venen obtenint senyals triomfs en tot el front.

Diumenge passat sí que sigué dia de poques coses esportives.

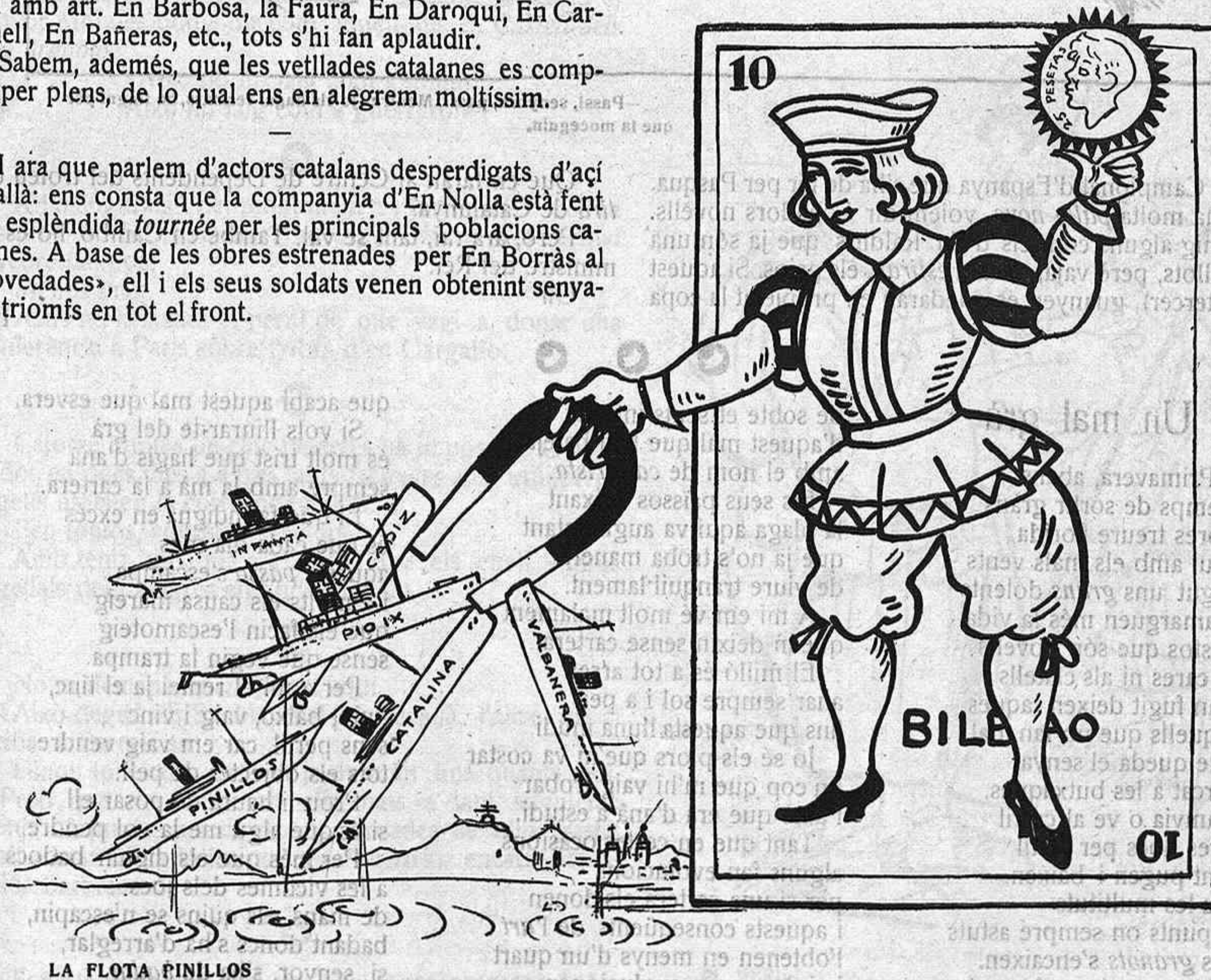
L'*Español* per a treure's el regust de lo de Madrid jugà amb l'*España* i empatà a zero.

Li recomanem que, si ho fa com el diumenge passat, no insisteixi en el desafió que ha llençat al *Madrid* perquè li tocarà el rebre.

Suposo al llegidor enterat de que havent-hi hagut, segons sembla, parcialitat per part del *referee* en el darrer partit de Campionat *Madrid-Español* (parcialitat en contra dels nostres, naturalment), el Club campió català ha desafiat al madrileny en camp neutral i amb jutge també neutral. Hi aposten 5000 pessetes a benefici de la Federació Espanyola. Sembla que el partit es farà a Bilbao.

Per altra banda no podem apuntar res més de diumenge aquí. A Sabadell, el *Barcelona* perdé per primera vegada amb el *Sabadell*, per 2 a 1. Ja era hora! Convenia donar aquest gust als sabadellencs. No l'havien pogut tenir mai.

Al mar comencen a bellugar-se els bogadors amb

¿Qui havia de pensar que uns temps vindrien que fins els trasatlàntics volarien?...

LA FLOTA PINILLOS

— Passi, senyora, passi. Mentre jo els dugui fermats, no tingui por que la moceguin.

vistes al Campionat d'Espanya que s'ha de fer per Pasqua. Hi ha molta *palla nova*, volem dir bogadors novells. I entremig alguns com els d'En Raldiris que ja són una mica vellots, però vaja, encara *estiran*, els paios. Si aquest any (el tercer), guanyen es quedaràn en propietat la copa del Rei.

Que en faràn al Centre de Dependents del trofeu del tirà de Catalunya?

Però, ara rai, tant se val. També en Cambó ho és de ministre del Rei.

Oï?

FLY

Un mal grà

A la Primavera, abans era el temps de sortir grans i els arbres treure florida, però avui amb els mals vents han vingut uns *grans* dolents que'ns amarguen més la vida.

Aquestos que són novells ni a les cares ni als clatells quan han fugit deixen taques, són d'aquells que no fan mal però que queda el senyal ben marcat a les butxaques.

Al tramvia o ve al carril i en altres llocs per l'istil on sovint pugen i baixen depressa les multituds són els punts on sempre astuts aquestos *granots* s'encaixen.

Quan creus estar més segü sen sospitar que ningú tingui en tú fixa la vista,

de sobte et sents infectat d'aquest mal que han batejat amb el nom de *carterista*.

Els seus païssos deixant la plaga aquí va augmentant que ja no's troba manera de viure tranquil·lament.

A mi em vé molt malament que'm deixin sense cartera.

El milló és a tot arreu anar sempre sol i a peu fins que aquesta lluna mudi.

Jo sé els plors que'm va costar un cop que m'hi vaig trobar i això que era d'anà a estudi.

Tant que en certes ocasions alguns fan evolucions per si una cartera els donen i aquests conseqüents de l'art l'obtenen en menys d'un quart i això que no evolucionen.

El que no m'explico jo com no surt un remei bó

que acabi aquest mal que esvera.

Si vols lliurar-te del grà és molt trist que hakis d'anà sempre amb la mà a la cartera.

El que fa indignà en excés és que cada dia més aquesta *passa* s'escampa i a molts els causa mareig que els facin l'escamoteig sense que vegin la trampa.

Per a mi el remei ja el tinc, pujo, baixo, vaig i vinc sens perill, car em vaig vendre tots els objectes de pell.

Prou li haurà de posar ell si és que algú me la vol pendre.

Per més que els diguin badocs a les víctimes dels jòcs de mans, els quins se n'escapin, badant doncs s'ha d'arreglar, si, senyor, s'ha de *badar* el cap d'aquells que s'hi atrapin.

MARTÍ REVOLTÓS

ESQUELLOTS

Com insinuàrem fa alguns dies, des de la setmana entrant, o sia des de el número corresponent al divendres que vé, dia 3 de maig, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, es vendrà al preu de 15 céntims.

Advertim als nostres estimats llegidors que aquest preu excepcional que ens veiem obligats a establir per als números corrents, degut al extraordinari encariment del paper i dels materials d'impremta, i al qual també han tingut de recórrer tots els setmanaris d'Espanya que no es resignen a morir, serà un preu purament transitori; volem dir que així que (tandebó sigui aviat), hagin desaparegut les causes que ens obliguen al prudencial augment, L'ESQUELLA, tornarà a posar-se al preu d'abans. I amb aquella alegria!...

Divendres de la setmana passada, el nostre simpàtic batlle i cosechero don Morales Pareja, va veure's obligat a complimentar a princesa carlina donya Beatriu de Borbón.

Què s'hi ha de fer!

A la guerra com a la guerra!... I en aquella ocasió el senyor Morales podia dir com aquell de *El Castell dels tres dragons*:

«Això no ho faig com a home
Això ho faig com a guerrero!»

A l'inauguració del monument a l'Isle Soler no va assistir-hi l'il·lustre hoste francès M. Bérard. Ni l'ha anat a veure tampoc.

Menos mal.

Aixís no hi haurà el perill de que vagi a donar una conferència a Paris sobre l'obra d'en Gargallo.

Catorze multes de cinc pessetes ha imposat el Governador en pocs dies a a'tres tants frescales que utilitzaven segells usats en la correspondència.

Ben tontos, aquests infractors.

Amb tenir un amic a Madrid, que els envii sobres segellats del Congrés en tindrien prou.

No'm demanaven?... Ja sóc aquí.

Això degué dir Sa Majestat el Bacallà, l'altre dia al arribar a Barcelona.

Dinou tonelades de mut, ja duraran uns quants dies.

Però que no badin els aficionats a tant suculent menja. Aquestes principesques jornades se n'ha gastat molt a casa d'En Solferino... I es tornarà a encarir desseguida barbrament.

Sembla que aviat serà un fet el començament de les obres del passeig marítim, al estil de la *Corniche* marselesa, aprovat fa temps pel nostre Ajuntament.

Tot això haurem d'agrair an En Cambó els barcelonins.

Perquè suposem que aquest projecte de passeig a la vora del mar deu ésser cosa d'ell, que sempre ha sigut dels aficionats a pescar... lo que sigui.

D'aquella secció que anomenen *sucesos*:

«Don L. M. denunció ayer a la policia que en la Escuela de Bellas Artes le habían sustraído un abrigo, un paraguas y varios objetos de pintura.»

Esperem que no's repeteixi el fet i que es vigili per part de qui hi tingui obligació.

Després M. Bérard se'n aniria per aquí dient que, a Espanya, el rapium és una de les Belles Arts.

Diumenge al matí tingué lloc l'anunciada inauguració del monument aixecat per subscripció pública a la bona memòria de l'eminent actor català Iscle Soler.

A la festa, que resultà una solemnitat digna de la figura homenatjada, s'hi associà el poble de Barcelona fent-hi acte de presència. Com és costum en aitals casos hi hagué banderes, discursos, musica i representacions més o menys interessades.

Tot anà bé, menys el monument, que al dir de la gent ha resultat *noia*. Amb el bust, o sia amb la sem-

EL PERILL

—Ja se'n vol entornar cap al front?

—Si, noi, sí... No m'hi vui estar més aquí a Paris; no estic per romanços; hi cauen bombes!

—Carreres de cavalls?... Aquí no hi ha més carreres que les meves, cada cop que veig el sastrel!...

blanca ningú s'hi fica; però amb lo demés... Amb lo demés no hi ha dret!...
—Es una cosa modesta!—deia un de la comissió.
—Nosaltres, la veritat, creiem que podia ésser encara més modest i estar més bé.

Trobem que és molt raonada la protesta de les bugaderes.

L'Ajuntament, amb motiu del nou horari, els hi ha retrassat una hora de treball al dematí. I això no està bé.

Això no és de llei, i el Municipi, que té tanta roba bruta per a netejar tindria d'ésser el més interessat en que les bugaderes es llevessin dematí.

Mentres la princesa Beatriu visitava la capella de Sant Jordi al Palau de la Generalitat, la banda de la Casa de Caritat es va posar a tocar una pessa d'En Kerensky.

Quines ganes de fer passar un mal rato a les aquestes persones!...

En Kerensky!...

Vaia un moment de anar-los a recordar la tragèdia russa!...

Els sportmens hípics estan d'enhonorabona.

Per als dies 5, 9 i 12 del mes entrant, s'anuncien unes importantíssimes carreres de cavalls.

Les esmentades curses, a les quals han promès prendre-hi part els millors corredors amb uns cavalls magnífics, tindran lloc a l'antic Hipòdrom de Cà'n Tunis, convenientment arranjat per a que resulti una esplèndida festa.

La Comissió d'Hisenda municipal diu que aquest any no donarà pròrroga als barcelonins per a l'adquisició de les cèdules personals.

Això és el conte del pastor i el llop que ens explicava el mestre quan erem infants.

—El llop!... el llop!...—cridava el pastor fent broma.

—Ja no et creiem—responien els altres.

I els altres, aquí, són els pobres mansos que cada any esquitxen les pessetes per un troç de paper inútil.

Mori últimament en nostra ciutat l'il·lustre ex president de l'Unió Catalanista En Antoni Suñol. Pocs com ell sentiren tant amor a la llibertat i a Catalunya. Potser el primer d'aquests dos seus amors feu que la diamantina personalitat d'en Suñol no brillés com devia; tots sabem que no hi ha com les dretes per a llençar gasos asfixiants als campions d'esquerra, que no es rendeixen, ni reculen, ni volen pactar mai.

En Suñol era d'aquests, però una gran satisfacció ha tingut al veure son propi enterro; l'han colgat entre amics; embolicat amb la bandera seva, la catalana, i sense capellans.

Sia-li lleu la terra.

Altament sorpresos, llegim en el nostre diari:

«La anarquia que reina en nuestros mercados...»

I, sense volguer, un hom pensa:

Altra vegada?...

Es que les dones s'han tornat a tirar al carrer?...

Però aquesta vegada l'anarquia no's refereix a les maximalistes del arroyo, sinó als abastecedors que cada dia apugen el preu de la carn.

Es una anarquia des de arriba; l'altre ja vindrà després.

ACUDITS

Un pobre metge que tenia molt escassa clientela estava dinant en un restaurant econòmic.

Entra un amic que el coneix d'anys i l'abraça tot estranyat.

—Tu per aquí?... Alça *amigo!*... I doncs com ha estat això?

—Sí, mira... M'estic menjant una gàstrica i una escarlata que he curat aquest dematí.

En un col·legi s'està donant lliçó d'aritmètica:

El mestre.—Les coses heterogènies no poden ajuntar-se mai, al fer una suma. No pot dir-se, per exemple, un cavall i una cabra, perquè no poden resultar-ne ni dos cavalls ni dues cabres.

En Miranius (que és fill d'un vaquer).—Doncs el meu pare li podria demostrar com un litre de llet i un litre de aigua fan dos litres de llet.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELÉFONO 4115

Últimes publicacions catalanes

Angel Guimerà

Al cor de la nit

Un tom en 8.º

Pessetes 2

J. Meifrén Roig

Jocs d'infants

Diàleg infantil en un acte

Pessetes 1

Últimas novedades literarias

Antonio Rey Soto

Cuento del Lar

Un tomo en 8.º

Pesetas 3'50

Manuel Machado

Un año de teatro

Un tomo en 8.º

Pesetas 3

V. Plá Mompó

El diablo enamorado

Un tomo en 8.º

Pesetas 3'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravís, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

BLEGÀNCIES

- La setmana entrant, si em vols veure, hauràs de anar a Ca'n Tunis.
- I això, noia?... Que penses suïcidat-te?
- No; penso anar a lluir el «garbo» a les Carreras.